

GÜN OLUR ASRA BEDEL ROMANI İNCELEME RAPORU

Cengiz Aytmatov, roman ve hikayeleriyle dünyanın bir çok ülkesinde tanınmış ve eserleri üzerine araştırmalar yapılmıştır. Bu yazıda ise Cengiz Aytmatov'un Gün Olur Asra Bedel adlı romanı üzerine değerlendirmeler yapacağım.

Gün Olur Asra Bedel romanı her şeyden önce Cengiz Aytmatov'un romanları içerisinde bir farklılığa sahiptir. Cengiz Aytmatov bu eserine kadar eserlerinin kurgusunu basit bir yapı içerisinde oluştururken bu eseriyle birden fazla olayın ve zamanın iç içe girdiği daha kompleks yapıya sahip bir eser ortaya koymuştur. Buna bağlı olarak romanın basit bir hikayesi diyebileceğimiz bir günlük sürede geçen olaylar, bir nehrin kolları gibi başka zaman ve olay boyutlarına taşınarak zenginleştirilmiştir.

On iki bölümden oluşan romanın içinde yer alan olaylar, birbirinden kopuk değil, aynı bölüm içerisinde çeşitli geçişlerle verilmiştir. Romandaki olaylar paralel iki çizgi şeklindeki olay örgüsü tarzındadır. Bu iki olayın eserin sonunda uzay üssü haline getirilen Ana Beyit mezarlığında birleştiğini görüyoruz. Ancak bu olaylardan uzayda gerçekleşen düz çizgi halinde gelişirken ,diğeri Yedigey'in geçmişe dair bazı şeyleri hatırlaması ve bazı efsaneleri anlatması suretiyle geriye dönüşlerle ilerleyen ilmekli olay örgüsü şeklindedir.

Roman hakim bakış açısıyla yazılmıştır. Çünkü anlatıcı her şeye vakıftır. Bir yandan Yedigey'in zihninden geçenleri bize ayrıntılı bir biçimde aktarırken diğer taraftan Sarı Özek uzay üssünden fırlatılan roketin fırlatılma sebebini de bilmektedir.

Romanda Yedigey, merkez şahıs durumundadır. Yedigey'in başka bir fonksiyonu, eserdeki diğer kahramanların tanıtımında anlatıcının onun zihnini kullanması, yani ona bir "yansıtıcı karakter" görevi yüklemesidir. Böylece okuyucu kahramanların, hayata bakışlarını, fiziki ve psikolojik yönlerini Yedigey'in zihninden geçenlerden öğrenir.

Romanda geçmiş zaman, yaşanan zaman ve gelecek zaman olmak üzere üç ayrı zaman dilimi mevcuttur. Yaşanan zaman, Kazangap'ın ölümünü, Malakumdıçap vadisine gömülüşünü ve Yedigey'in hatıralarını içeren zamandır. Burada geçmiş zamanın yaşanan zamanla birleştiğini görmekteyiz. Yani geçmiş, yaşanan zaman içinde tekrar canlanır. Yaşanan zaman iki günü ihtiva eder gibi görünse de esas yoğunluk cenazenin gömüldüğü ikinci gündedir. İşte bu bir güne romandaki efsaneler ve hikayelerle Yedigey'in hatıraları katılınca bir gün bir asırmış gibi olur.

Gün Olur Asra Bedel romanında mekan, olayların kaynağı durumundadır. Ana Beyit mankurtlaşanlar hariç, bütün şahısların gözünde kutsaldır. Atalardan kalan bu mekanın önemi, bir toprak parçası olmasından değil, Juan Juanlar'ın mankurtlaştırdığı oğlu Colaman tarafından öldürülen Nayman Ana'nın gömüldüğü yer olmasındandır ve bu yüzden de Kazaklar oraya Ana Beyit Mezarlığı adını vermişlerdir.

Gün Olur Asra Bedel romanda genel olarak iki tip insanla karşılaştığımızı söyleyebiliriz. Töreye, örfeye, değer veren ve bunları yaşatmaya çalışanlarla, töre ve geleneklerden habersiz, yozlaşmış insanlar karşı karşıya getirilmiştir. Romanda türkölere, masallara, efsanelere de önem verildiği görülür.